

Φόβος τρανός με πέρασε ως τὰ βαθύρριζά μου. Είδα πῶς θάχα να ὄλες τῆς χαρῆς καὶ τῆς ἀγάπης μου. Καὶ θὰ τῆς σκότωνα με τὸ ἴδιό μου τὸ χέρι ἐγὼ, σὰν πατέρας παιδοφόρος. Τρομασμένοι στάθηκα. Κι' ἔφυγα πίσω, σὰν κνηγνημένος. Κι' ἡ θύρα κλείστηκε κατόπι μου με πᾶταγο, ποῦ θύμιζε φοβέρα.

Ἔμεινα ἀπὸ τότε, φύλακας ἀκοίμητος, στὴ θύρα ἀπόξω. Τὸν παράδεισό μου τὸν ἱερό, με τοὺς καρποὺς τοὺς ἀπαγορευμένους, κανένας πειὰ δὲ θὰ τὸν πατήση. Μήτ' ἐγὼ!

Ἄκουτε, ἔσεῖς οἱ ἀπότολμοι τῶν ἄφταστων κνηγνητάδες.

Γ. ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΜΙΑ ΚΑΤΗΡΑΜΕΝΗ ΔΟΞΑ

Ἡ εἶδησις τῆς ἀποφάσεως ποῦ ἔλαβεν ὁ Γερμανὸς Αὐτοκράτωρ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐν τῷ Ἀχιλλεῖῳ ἄγαλμα τοῦ Ἑρρίκου Ἄϊνε θὰ λυπήσῃ κατάκαρδα ἀκόμη μίαν φορὰν, τοὺς λογίους οἱ ὅποιοι εἰς ὅλα τὰ μέρη συμφωνοῦν μετὰ τὸν θάνατον κάθε μεγάλου ποιητοῦ πρέπει νὰ πεθαίνῃ καὶ κάθε μνησικακία ξένη πρὸς τὴν ἀγνὴν ποίησιν. Αὐτὸ τὸ ἄγαλμα, διὰ τὸ ὅποιον εἶπαν ὅτι «δὲν ἠμποροῦσε νὰ στηθῇ πουθενὰ» ἔλεγες ὅτι εἶχεν εὖρη τὸ ὀριστικὸν καὶ ἀπαρβιάστόν του ἄσυλον ἐπάνω εἰς τὸν ἀνθισμένον βράχον ποῦ χάνεται μέσα στὴν γαλανὴν θάλασσαν—καὶ ὅμως νὰ ποῦ ἓνας ἡγεμὼν καθαιρεῖ ἐκεῖνο ποῦ εἶχε κάμη μία ἡγεμονίαν καὶ νὰ ποῦ ἡ αἰχμὴ ἐνὸς ξίφους θὰ ξαναταράξῃ τὴν ἀνήσυχον περιπλανωμένην καὶ ὀλολύζουσαν σκιὰν τοῦ Ἄϊνε, ὅπως τὸ φάσγανον τοῦ Ὀδυσσεῦς εἰς τὸν Ἄδην, διεσκόρπιζε τὰ ἄταφα φαντάσματα. Ἀξιοθρήνητος μοῖρα ἐνὸς σεβαστοῦ εἰδώλου! Ἀφορισμὸς ἐνὸς ἀγρίου μεγαλείου! Εἶναι πεπρωμένον φαίνεται ὁ Ἑρρίκος Ἄϊνε νὰ μὴ εὖρη ἄσυλον καὶ λατρείαν παρὰ μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τὰς μεθυσμένας ἀπὸ τὴν χαρὰν ποῦ τὲς ἔδοσε: Τουλάχιστον, ἐὰν ὑφίσταται τὴν ἐξορίαν πέραν τοῦ τάφου διότι μᾶς ἠγάπησε πολὺ, εἰς ἡμᾶς ἴσως θὰ εὖρη τὰ πλέον εὐσπλαγχνικὰ καταφύγια, τὰς εἰλικρινεστέρας προσφορὰς τῆς καρδιάς.

Ἀῤσθημα ἀβρότητος θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ ἐκφράσω γνάμην ἐπὶ τοῦ σφοδροῦ μίσους ποῦ διήγειρεν ἐναντίον του ἐνεκα τῆς φιλελευθερίας του, τῆς Γαλλοφιλίας του, τῆς λατρείας του πρὸς τὸν Ναπολέοντα καὶ τῶν ἐπιθέσεών του κατὰ τῆς Πρωσικῆς ἐπικρατήσεως. Ἡλιπίζει κανεὶς ὅτι αὐτὸ τὸ μῖσος θὰ κατεστέλλετο ἐπισημῶς ἀπὸ τῆς τελευταίας πεντηκονταετηρίδος, δυστυχῶς ὅμως τὸ ζωηρεῖται μία ἀδυσώπητος πολιτικὴ ἐκδικησις. Καὶ ἀκόμα δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλαττώσῃ τὸν θαυμασμὸν ποῦ ὀφείλεται εἰς τὴν λυρικὴν ιδιοφυίαν καὶ εἰς τὸν θαυμάσιον

πεζὸν λόγον τοῦ Ἑρρίκου Ἄϊνε ὅπως αἱ ἀντιγαλλικαὶ ἐπιθέσεις τοῦ Βάγνερ δὲν ἀπεμάκρυναν τὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸ ἔργον του ἀπὸ τὰς τελευταίας μας γενεάς.

Μᾶς ἐπιτρέπεται, χωρὶς νὰ φανῶμεν ἀδιάκριτοι, νὰ ὑπενθυμίσωμεν ὅτι ὁ γραφεὺς εἰς τὰ 1844 πρόλογος διὰ τὴν Germania ἐξαιρεται ἀκόμη καὶ σήμερον διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ζωηροῦ πατριωτισμοῦ, διὰ τὰς σκέψεις του ἐπὶ τῆς Γαλλογερμανικῆς φιλιώσεως, ἐπὶ τῆς τύχης τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης, ἐπὶ τοῦ δημοκρατικοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ρόλου τῆς Γερμανίας ἐν τῇ Ἑθροπαϊκῇ ἐξελιζομένῃ τοῦ μέλλοντος τούτου. Αἱ πολιτικαὶ μεταρρυθμίσεις μετέβαλον μέγα μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ Ἄϊνε ἐκφρασθέντων συναισθημάτων καὶ φαίνεται μὰ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὰ λοιπὰ συναισθήματα εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ συγκαταλέγουν τὰς μνησικακίας εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων διαφωνιῶν τῶν ὁποίων ἡ δόξα ἐξαλείφει τὰ ἴχνη.

* *

Τὸ καθεὶ, εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἄϊνε, προδιέθεσε τὸ μέγα αὐτὸ πνεῦμα νὰ γίνῃ ἓνας πνευματικὸς μεσάζων μεταξὺ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Γαλλίας, καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ διαδεχθῇ τὸν Γαλλικὸν ρομαντισμὸν εἰλικρινεστέρα ἀντίληψις τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Σήμερον ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ὀλοὲν ἐξαπλοῦται, καὶ αὐτὸς ποῦ ὁ Verlaine ἐλησμόνησε νὰ συγκαταλέξῃ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν «κατηραμένων του ποιητῶν» μᾶς ἐμφανίζεται ὡς ζῶν διδάσκαλος. Ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐξαιρετικῶς ἐπαγωγὸς διὰ τῆς ἀναμίξεως τῆς εἰρωνείας, τῆς λύπης καὶ τοῦ οὐνεῖρου, αὐτὸς ὁ Ἑρρίκος Ἄϊνε ὁ πανηγυριζόμενος καὶ ὑποβλεπόμενος, ποτισμένος ἀπὸ ρομαντισμὸν, συνεδύαζε ἐπίσης μίαν θαυμασίαν αἰσθησὴν τῆς ἀνατολικῆς ποιήσεως. Ἄλλ' ἡ ποίησις ποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Hugo ἀνεμίχθη βαθμηδὸν μετὰ τὴν περιγραφικὴν εὐ-

γλωττίαν, κατόπιν οί Παρωασσιακοί ἐγκατέλειψαν τὴν εἰρωνείαν, τὴν κωμικὴν λεπτομέρειαν καὶ τὴν ὑποκειμενικὴν συγκίνησιν. Ὁ Musset καὶ ὁ Banville μόνον αὐτοὶ ἐπλησίασαν τὸν ἰδιαίοντα χαρακτηρισμὸν τῆς ἰδιοφυΐας τοῦ Ἄϊνε. Ἐπρεπε νὰ ἔλθῃ ὁ Verlaine διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Intermezzo τὴν Γαλλικὴν τῆς φυσιογνωμίαν νὰ δημιουργήσῃ τὸν τραγοῦδι καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν ποίησιν τὸν χαρακτηριστὴρα τῆς συντομίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν μεγίστην ἔντασιν ποῦ ὁ Ἐδγαρ Πόε ἐθεωροῦσεν ὡς ὄρον εὐμορφίας διὰ κάθε ποίημα καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Baudelaire ἐτήρησε πάντοτε ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὴν περιτολογίαν. Ὑπάρχει, ἄλλως τε, μία ἀναμφισβήτητος συγγένεια μεταξὺ τῶν καταστάσεων τῆς ψυχῆς καὶ τῶν αἰσθητικῶν ἰδεῶν αἱ ὁποῖαι ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ποιημάτων τοῦ Πόε, τοῦ Ἄϊνε εἰς τὴν *Θάλασσαν τοῦ Βορῶ* καὶ τοῦ Baudelaire ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ συγγενεύουν μὲ τὸ *Βιβλίον τοῦ Λαζάρου*, ἐνῶ ὁ Intermezzo ἐνθυμίζει τὰ *Ἐλεγεία χωρὶς λόγια* καὶ τὸ *Καλὸ Τραγοῦδι* τοῦ Verlaine.

Διὰ τοῦ Banville, τοῦ Verlaine, τοῦ Laforgue, διὰ τοῦ Chopin καὶ τοῦ Schumann, ἡ μορφὴ τῆς τέχνης καὶ τὸ ἰδιαίον πνεῦμα τῆς ποιήσεως τοῦ Ἄϊνε εὔρον τὴν Γαλλικὴν τῶν ἔκφρασιν, εἰς τὴν φιλολογίαν μας ὅπως καὶ εἰς τὴν νεωτέραν μας μουσικὴν. Καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ὑγιὲς πνεῦμα τοῦ Νίτσε μᾶς συγκινεῖ καὶ φθάνει εἰς τὸ ζενίθ τῆς ἐπιδράσεώς του, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ λησμονήσωμεν τὴν πνευματικὴν του συγγένειαν μὲ τὸν Ἄϊνε. Φαίνεται ὅτι ἔδανείσθη ἀπ' αὐτὸν τὴν ἐπιγραφικὴν μορφήν τῆς ποιήσεώς του, μερικὰς εὐστροφίας ἐκφράσεως, μερικὰς σκέψεις. Δὲν ὑπαινίσσομαι μόνον τὴν ἔξωτερικὴν μορφήν τῶν θαυμασίων τραγοιδιῶν ποῦ ἀποτελοῦν τὸν *Ζαχατούστραν*, τὸν συνδυασμὸν τῆς δοριμείας εἰρωνείας καὶ τοῦ λυρισμοῦ, τὴν μικρὰν καταφρόνησιν καὶ τὸν ἀπεγνωσμὸν ἰδεαλισμὸν ποῦ εὐρίσκει κανεὶς εἰς τοὺς δύο τούτους διδασκάλους τῆς Γερμανικῆς γλώσσης. Ἄλλὰ τὸ *Ἐπὶ τῶν φάλλων* ἠμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιγραφὴ εἰς τὸ Νίτσεικὸν ἔργον καὶ ὅταν διαβάσῃ κανεὶς τὸν «Ἀπογοητευμένον» τῶν *Νυκτερινῶν τραγοιδιῶν*, εὐρίσκειται ἐμπρὸς εἰς τοιαύτην ὁμοιότητα μορφῶν καὶ ἐκφράσεων ὥστε φαίνεται ἀδύνατον ὁ Νίτσε νὰ μὴ ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὰς πέντε πρώτας στροφάς, ἐνῶ ἐξ ἄλλου οἱ τελευταῖοι στίχοι εἶναι ἡ συμπυκνωμένη μετάφρασις ἐνὸς ποιήματος εἰς πεζὸν τοῦ Baudelaire· καὶ θὰ ἐγράφετο μία περιέργως μελέτη ἐπὶ τῶν πνευματικῶν σχέσεων τοῦ Ἄϊνε καὶ τοῦ Νίτσε, ὅπως ἀκριβῶς ἐλαρά-

χθῆ διὰ τὰς σχέσεις τοῦ Taine καὶ τοῦ φιλοσόφου τοῦ Sils-Maria.

*
**

Αἱ σχέσεις τῶν ποιητῶν μας καὶ τοῦ ἀφωρισμένου τῆς Κερκύρας μᾶς τὸν καθιστοῦν ἀκόμα ἀγαπητότερον. Ὁ ἐνθουσιώδης αὐτὸς θαυμαστής τοῦ Ναπολέοντος δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὔρῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν ἠλιολουσμένην Ἀγίαν Ἐλένην ὅπου αἱ ἐδλαβεῖς χεῖρες μιᾶς Ἀυτοκρατορικῆς μάρτυρος εἶχαν στήσῃ τὸ ὁμοίωμα του. Ἦτο μέγα πνεῦμα. Ἐδημιούργησε τὸν ἰδικὸν του λυρικὸν κόσμον, καὶ ἀφῆκεν ἀφθάρτα μνημεῖα διὰ τῆς ὠραιότητος τῆς μορφῆς καὶ τῆς εὐγενείας, τῆς ἁρμονίας, τῆς εὐλικρινείας τῶν συναισθημάτων. Αὐτὸς μόνος θὰ ἔφθανε νὰ διαψεύσῃ μ' ἓνα θαυμάσιον παράδειγμα ἐκείνους ποῦ δίσχυρίζονται ὅτι ἡ σημιτικὴ φυλὴ δὲν παράγει ποιητὰς, λησμονοῦντες ὅλην τὴν ἀρχαίαν Ἀνατολήν, καὶ βεβαιῶν ὅτι ἡ φυλὴ αὐτὴ δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ παρὰ κριτικὰ προτερήματα εἰς τὴν φιλοσοφίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν τέχνην, λησμονοῦντες ἀπλῶς τὸν Spinoza.

Πρέπει, ἐὰν ἀμφισβητήσῃ κανεὶς μερικὰ ἀπὸ τὰ πεζογραφήματά του, νὰ θεωρήσῃ τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Ἄϊνε ὡς ἐν ἀπὸ τὰ ἐξοχώτερα ἔργα τῶν νεωτέρων χρόνων. Εἶναι θαυμάσιον μίγμα Ἑλληνισμοῦ, βορείου ρωμαντισμοῦ, διανγείας, ρεμβασμοῦ, γέλιου, λυγμοῦ, ἀνατολικῆς μεγαλοπρεπείας, σατύρας, τρυφερότητος καὶ πάθους· μίγμα ποῦ κατέστη ὁμογενὲς μ' ἓνα καλλιτεχνικώτατον τρόπον καὶ τὸ ὁποῖον ἡ Γερμανικὴ φιλολογία ποτὲ δὲν εἶχεν ὑποπτεῦθῃ πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως αὐτοῦ τοῦ ἀσθενοῦς τοῦ ὁποίου ἡ τέχνη ὑπῆρξε φωτεινὴ καὶ ποῦ δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ διαβάσῃ τὸ ἔργον του χωρὶς νὰ γελᾷ καὶ νὰ κλαίῃ μαζὺ, τόσον ἡ μαγεία του εἶναι ἔξοχος εἰς τὸ νὰ συμφιλῶνῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μας συναισθήματα ποῦ ἡ ἔνωσις τῶν ἐφαίνεται ἀδύνατος. Ἐὰν μία ποίησις ἀπέκτησέ ποτε ἐκεῖνο ποῦ ὁ Νίτσε ὠνόμαζε «πυρίνους πόδας», εἶναι αὐτὴ ὠρισμένως ποῦ ἔδωκεν εἰς τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα μίαν νέαν αἰσθησιν, μιᾶς γλυκειᾶς καὶ σπανίας εὐμορφίας. Καὶ διὰ τοῦτο, κατηγορούμενος ἐπὶ ὅλων τῶν σημείων τῆς κατοικημένης γῆς, ὁ ἑξοριστὸς τοῦ Ἀχιλλείου αἰωνίως θὰ εὐλογῆται εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων ἐκείνων ποῦ θὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰς στροφάς του σιγαλὰ τὴν ὥραν τοῦ δειλινοῦ, ὅπως τὰς ἐπανελάμβανεν ἡ ὑπέροχος ἡγεμονὶς στρέφουσα πρὸς τὴν θάλασσαν τὸ πρόσωπόν της ποῦ εἶχεν ἐξιδανικέυσῃ ἡ λύπη.

(Μετάφ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΟΞΑ) CAMILLE MAUCLAIR